

ЯМДЕЛИЙ

1933 ий 1 февраль годсек лектеш.

0+

19 август -
фотографий
кече.

ШЫРГЫЖАЛЗА, ЧИЗ-З!

Марий Элыште чапланыше профессионал фотограф-влак коклагыч Н.Кожаевын, П.Васильевын, А.Щербаковын, М.Скобелевын, М.Сидоровын, Иван ден Денис Речкинмытын лўмышт палыме.

- Изием годым ача-авам фотоаппаратым налын пуэн огытыл. Жапым арам эртарымылан шотленыт. Тунемметым чарнет манын шылталеныт, - шарналта И.Н.Речкин (**кўшыл снимкыште**). - «Смена» фотоаппаратым У Торъял район Йошкар Памаш школышто 5-ше классыште тунеммем годым икымше гана кученам.

1973 ийыште «Ялысе увер» райгазет редакцийыште ышташ тўналмекыже, «Восход» фотоаппаратым пуэныт. Армиыште служитлымыж годым чумыр полкысо салтак-влакым сниматлен. 1977 ийыште Марий кугыжаныш университетыш тунемаш пурымек, «Зенит-Е» фотоаппаратым налын.

Иван Никандровичын чумыр илышыже фотографийым ыштыме дене кылдалтын. «Марийская правда», «Ямделий», «Марий коммуна» («Марий Эл»), «Йошкар-Ола» - теве могай газетлаште тудын пашаже-влак лектеденыт.

А кызит «Кугарня» газет редакцийыште тырша. Фотографын пашаже онгай! Снимкым ончен, ме мотор сўретым ужына, эртыше пагытым шарналтена, историйым шергалына - икманаш, фотограф профессий моткоч кўлешан!

Л.СЕМЕНОВА.

1 сентябрь вашеш кажне районышто туныктышо-влакын августысо конференцийышт эрта. Тушто регионисо образованийым ончыкыжым кузевияндыме нерген канашат.

«Победа» всероссийский военный да спорт модмашке (15-19 август) Волжский районисо Шарача да 3-шо №-ан Советский школакын юнармеецышт каеныт.

Марий Элыште 20 финн ўдырамаш уна лийын. Нуным Ильдико Лехтинен вуйлатен. «Саскавий» марий ўдырамаш ушем поян программыв темлен.

«Ямделийлан» возалт!

Увер выр-выр

Пайдале вашлиймаш

Кажне кенжежым школна пелен «Солнышко» лагерь пашам ышта. Теният канышна пеш онгайын да пайдалын эртен. Поснак ик кечым кужу жап шарнаш тўнгалына. Лагерьышке кугу уна – Татарстан Республикасые МВД-н ГИБДД управленийжым вуйлатышын алмаштышыже, полиций полковник Радик Вахитович Рамазанов толын. Тудо корнышто тўткө лияш кўштен. Корно знак-влакан пазлым да светоотражателым пөлеклен.

Аннетта ГАЛИЕВА.

Татарстан, Актаныш, Йўштө Памаш.

**22 август –
Россий кугыжа-
ныш тистын
кечыже**

Тисте – кугыжанышын тўн символжо-влак кокла гыч иктыже. Кум тўсан флагым 1991 ий 22 августышто Москваште Ош пөрт ўмбалам веранденыт. Тылеч вара ошо, канде да йошкар тўсан тисте Российын кугыжаныш флагылан шотлалтеш.

Россий флагын историйже XVII курым гыч тўналеш. 1705 ий 31 январьыште Петр I кугыжа, ужалыше чыла суднылаште кум тўсан тисте лойгалтмаш манын, пунчалым луктын. Тудын могай лийшашыжым шке сўретлен.

Тыгай тистылан официальный статусым Николай II кугыжан коронацийже деч ончыч пуымо. 1918 ий апрельыште Я.Свердловын темлымыж дене большевик-влак кум тўсан тистым йошкар тўсан дене алмаштеныт.

Россий Президент Б.Ельцинын пунчалже почеш 1994 ий гыч палемдалтеш.

Тўткө лийза!

Марий Элысе МВД «Тўткө лийза – йоча-влак!» профилактике мероприятийым увертарен. Тудо у тунемме ий тўнгалме дене кылдалтын.

Госавтоинспекцийын пашаенже-влак школ автобус-влакым, нунын маршрутыштым тергат. Тыгак шинчымашым пуышо тўнежла воктене йолешке коштмо, корным вончымо верлам ончат.

31 август гыч 8 сентябрь марте школ дек корным вончымо «зебр» тураште ГИБДД пашаен-влак шогаш тўнгалыт. Изирак класслаште тунемше-влаккан корно правилым ушештарыше уроклар эртарат. Йоча-влакын ача-авашт да педагог-шамыч дене пырля школ гыч илыме пөрт марте корным палемдат. Тыгай схеме тунемшын дневникиштыже лиеш.

Увер

Икымше сентябрьлан Марий тўвыра рўдер сай пөлекым ямдылен: марий йылме дене видеоурок. Тудым Йошкар-Оласе 14-ше гимназийыште марий йылмым туньктышо Р.А.Шабдарова вўда. Кок урок ямде. Ончаш вашкыза.

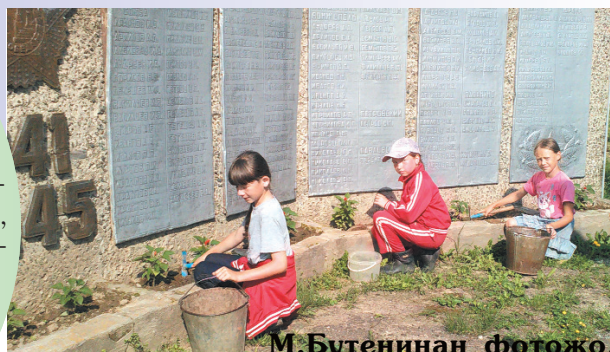

Историйым шергалына

**23 августышто Российыште
Воинский чап кече палемдалтеш.**

Курск кредалмаш Кокымшо тўнямбал ден Кугу Отечественный сар-влаккан тура савыртышым ыштен. Совет элын утларак кумдыкшым поген налаш шонен, 1943 ий кенжежым фашист Германий «Цитадель» операцийым увертарен. Тушко 2700 танкым (утларкше «Тигр» ден «Пантерам»), 2050 самолётым, 10 тўзем наре орудий ден миномётым, миллион наре салтакым колтен. Но совет войска-влак чот шогеныт. Моткоч кугу да тале кредалмаш 49 кече: 5 июль гыч 23 август марте – шуйнен.

Морко район Энерсола тўн школын пакчаштыже тўрлө пеледышым, вожсаскам ончен куштат. «Тений икшыве-влаккан йыранлаште рокым пушкыдемдаш да шўкшудым кўраш логалеш. Кугу Ачамланде сарыште лўдде кредалше-влаккан школ кудывечыште шогалтыме стеле ончылно арулыкым эскерат (снимкыште)», – оила школ директорын алмаштышыже М.А.Бутенина.

М.Бутенинан фотожо.

Йолыштем - ораван ече

- Мый индеш ияш годсекак ече спорт дене заниматлем. Тиде спортыш ачам Сергей Петрович конден. 22 медалем уло: 12 шортнӧ, 7 ший да 3 той, - ойла Варя. - Эн тӱн стартлан тений Первоуральскыште эртыше Всероссийский тагасымашым шотлем. Тушто мый ече куржталамашын спринтыштыже коньковый ход дене 2-шо верым, а 2 километрыште классике йӧн дене 5-ше верым налынам.

Ечызе-влак кенежымат яра огыт кий. Асфальт корнышто мунчалтен танасат. Тидыже лыжироллер маналтеш. Шукерте огыл, 12 августышто, Йошкар-Олаште лыжироллер дене олесе открытый первенстве да чемпионат эртенят. Тушто Коми, Киров, Чуваш кундемла да Марий Эл гыч спортсмен-влак танасеныт. Изижат, кугужат - пырля.

Варя Скоросуева пошкудо Чуваш Республикын рӱдолаштыже - Чебоксарыште - ила. 12 ияш Варвара - марий калыкын мер пашаштыже чолган тыршыше Зинаида Николаевна ден Вячеслав Валентинович Александровмытын эн кугу уныкашт. Но тидлан огыл ӱдырым моктыман, тудын - шке сенгымашыже.

Чуваший гыч Варвара Скоросуева, Екатерина Дмитриева, Калистра Кустова **(снимкыште шола гыч пурлашке)** иквереш стартым налыныт. Нуно илышыште йолташ улыт, пырля «Росинка» спорт лагерыште тренироватлалтыт, а спортышто... - кӧ талырак. Тиде гана Варя кокымшо лийын, а Калистра молгунамсе семынак - ончылнырак.

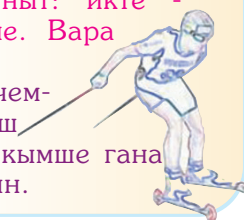
- Зинаида Николаевна, уныкалан медаль дене пырля те мом пӧлекледа? - йодна.

- Варя «Зебра» тортым пеш йӧрата. Эрденак кӱэштынам, - шыргыжалын вашештыш кова.

Л. СЕМЕНОВА.

70-100 сантиметр кутышан рамыш кум изи оравам пижыктеныт: икте - ончылно, кокыт - шенгелне. Вара кок оравам коденят.

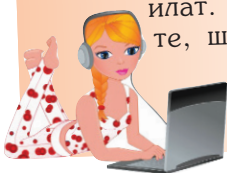
1985 ий гыч Европын чемпионатшым эртараш тӱнгалыныт. 2000 ийыште икымше гана тӱнямбал чемпионат лийын.

Мо тыгай келшынамаш?

Келшынамаш - тиде икте-весеылан чоным почмаш. Келшыше айдемын кумылжым нӧлтынамаш. Кӱлмӧ годым полыш кидым шуялтынамаш. Келшаш лиш рвезе, ӱдыр, а югунамже шонгыен денат. Йолташын ойжым, кагашыжым колыштат, чыла сайжым ушыш пыштет. Южышт йоча годсек келшен илат. Но тыгайже кызыт, мыйын шонынамаште, шагалрак. Кызыт шукушт Интернет гоч ваш-ваш кылым кучат.

Юлианна ЕРМОЛАЕВА.
Марий Турек, Сардаял.

Кагаш клуб

Йылмын яндарлыкше

Мутланымышт годым кугыенат, тунемшат руш шомакым ятыр кучылтыт. Поснак вурседылмышт годым. Шонет гын, марий шомакат огытыл, а мотор марий йылмынам шӱкандат. Йоча-влак коклаште чӱчкыдынак «торта» манмым колат. Ты шомакым «ораде, окмак» умылымаш дене кучылтыт. А «торта» марий шомакын тӱн значенийже имне терыште огыл мо? Тугеже тиде мыскылтыш лиш мо? Южо ача-ава марий улыт, а йочашт дене рушла кутырат. Уремышке изи йочам луктытат, «тӱтя» ден «дядя» манын ойлаш туныктат. Марий книгагат кызыт шагал лудына. Шочмо йылмына дене изинек огына кутыро гын, йылмына яндарлыкшым йомдара. Айста шочмо йылмынам йӧраташ тӱнгалына.

Алиса ПЕТРОВА.
Параньга, Матародо.

Тыгай ушан шомакым кӧ серен коден:

1. Яра суртлан кӧгӧн огеш кӱл.
2. Лумышто понгым ит кычал.
3. У ӱштервоштыр сайын ӱштеш.
4. Йот мландыште шошыжат чевер огыл.
5. Пирылан порым ыштет гынат, садак чодыраш онча.
6. Кушто пеледыш, тушто мӱй.
7. Кечылан кает, арнялан киндым нал.
8. Каласыме мут - ший, ойлыдымо шомак - шӧртнӧ.
9. Лу гана висе, ик гана пӱч.

В.КУГОРНО ямдылен.

Вашмут: Л.Н.Толстой.

Артист гаяк кертит

Параньга район Олор школын тўналтыш класслаштыже тунемше-влак (**снимкыште**) шкеныштым сценыште изи артист гаяк кучат. «Тыгай мастарлыклан кушто тунемыда?» – йодым йоча-влак деч. – Школысо драмкружокушто! – йывыртен вашештышт. – Людмила Яковлевнан вуйлатымыж почеш!

Л.Я.Ивановалан туныктышо-влак С.А.Сидорова ден М.Е.Очеева полшат. Сценыште

шкешке моштен кучаш, сылнын мураш, моторын кушташ, яндарын мутланаш туныктат. Тунемше-влаклан сценкым модаш пеш келша. «Самырык тукум» район конкурсышто «Поро кече» сценкышт дене сенгышыш лектыныт.

Л.ГРИГОРЬЕВА.

Авторын фотожо.

Мастар коваем

Мыйын коваем Валентина Максимовна Макарова мураш, кушташ мастар. Тудо «Келшымаш» ансамбльыш кош-теш. Коваем мыйымат марий сем почеш кушташ туныктен. Тыгак тудо пидаш йората. Мыланем шокшо пижым, носким пидеш. Ныжыл, поро кумылан коваемым чотак йоратем. Тудо чылт авам гаяк!

Полина БИРЮКОВА.
У Торъял, Кузнеч.

*Мурызылан муро лийже,
кїслезылан сем лийже.
(Калыкмут.)*

ЭЧУК: Пампалче, Йошкар-Олаште илыше 6-7 ияш шольыч але шўжарет уло?

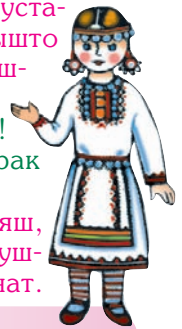
ПАМПАЛЧЕ: Уло, лўмжў – Эвика. А молан йодат?

ЭЧУК: Марий Эл Республикысе калык усталык да культурно каныме паша шотышто научно-методике рўдер марий калык кушташ йоча ансамбльым пога.

ПАМПАЛЧЕ: О-о-о! Сай увер!

Тугеже Эвикалан каласышаш. А кугурак ийготан-влакым ўжаш лиеш?

ЭЧУК: Лиеш: ик тўшкаже – 6-7 ияш, вес тўшкаже – 8-10 ияш-влак. Нуным кушташ туныктат. Арняште кум гана погынат.

Йынгыртен рашемдыза:
8(8362) 42-28-80, 89278723007.

Айста модына

Музыкант ме улына,
Кид ден шоктен моштена:

Кидкатаки, кидкатаки
(Кид дене шоктена).

Музыкант ме улына,
Йол дене шоктен моштена:

Йолкатаки, йолкатаки
(Йол дене шоктена).
Ынде пырля куштена!

Ял клубым вуйлата

Авам Надежда Яковлевна Ефремова Ярамарий ял клубым вуйлата. Калык клубыш куанен коштеш. Кажне пайремлан концертным эртарат, моло ялышкат концерт

дене коштыт. Авам мураш, кушташ мастар, тўрлў пайремым я конкурсым эртараш тудлан пеш келша. Ял пайремым калык моткоч йората. Тунам Ярамарий калык тўрлў вел гыч погына. Ялын ончылъенже-влаклан пўлекым кучыктат - нунышт кузе куанат!

Мыят йолташем-влак дене пырля авамлан тўрлў пайремым эртараш полшем. Авам мыланна таум ойла.

Таня КУВШИНОВА.

Волжский, Сотнур.

Сўретым чиялте.

Мыскара странице

Басне

Васте ден Насте

Пөрткөргысө окнаште
Кок пеледыш иланен.
Иктыже Насте лүман,
Весыже Васте лүман.
Насте вүдым йөратен,
Васте кукшым йөратен.
Настен вүдым шуко йүмө

Келшен огыл Вастелан:

- Молан Настем гына вүд ден
Сийлен коштат тый, оза?

Мылам күлеш тудын гаяк,

Шуко-шуко-шуко вүд!

Вастен кумылжымак койын,

Озат Вастелан йүктен.

Шуко-шуко вүдым ййын

Васте эрлашыжым колен.

Весылан тый көранет гын,

Күжу ок лий үмырет.

Йолетым чымалтарет да

Вес кечылан каварет.

Виктория ФЕОКТИСТОВА.
Марий Турек, Марий Купто.

Салам лийже, пагалыме редакций
пашаен-влак. Кенез каныш жапыште кни-
гам лудам, ача-авалан пашам ышташ полшем.
Чывиге-влакым ончымо нерген изирак ойлы-
машым возышым.

Чывиге-влак

Ик мотор кенез кечын чыве пыжашыште
чывиге-влак йүкланаш тунгалыч. Мый тиде
жапым изин-кугун вученам, вет пыжашышке
мыят чыве муным ешарен пыштенам.

Чывиге-влак түрлө тусан да түрлө койышан
шочыныт. Ынде ом пале, кудо чывигыже
мыйын, сандене эре нуным эскерем: шкала-
нем келшышыжым ойырем. Теве ик чывигыже
пеш чоя: кочкын теммекеже, аваже үмбак
чонештен күза да тушан малаш верлана.
Молышт аван пун коклашыже шылыт. Вес
чывигыже четлык гыч лекташ эре йоным муэш
да шукш-копшангым эрыкыште кычалын курж-
талеш. Молыштат ойыртегалтше койышан
улыт.

Мый ынде шкаланем келшыше чывигым ом
кычал. Нуно чыланат мыланем шерге улыт.

Алина ЕВСЮТКИНА.

Морко, Унчо.

Морко
район Энерсола гыч
Ксения БУТЕНИНА компью-
тер полшымо дене сүрет-
лыме сүретше.

Саню деч коваже
йодеш:
- Уныкам, тений вара могай классыш
вончет?
- 5-ше «А» гыч 5-ше «Б»-шке.
«Ямде лий» газет, 1975 ий.

«К» буква дене

Кенез. Кече кужежым. Кужу,
кангарак капан Коришын – кенез каныш.
«Каникулышто коча-кова кудышко каяшак күлеш», –
каласа Кориш. Кужэнгер кундемышке кудал колта.

Кече кынелеш. Качырий кова конгаш ковышта когылым күэштеш. Костинка коча
конгадүр кыдежысе койкышто кокыралтен кия: «Капкылемат, кидемат коржалыт», –
каньысырын кечкыжеш. «Капкыллан компресс, көргылан кол когыльо күлыт», – Кориш
кочажлан каласа. Кувавай кожгата: «Кугыза, күлдымашым куктылат, кенеташте когылым
күчымым күктен кертам». Коришланже каласа: «Коремыште каза коштын кертеш», –
киндым катен кучыкта.

Коча-ковам колыштын, Кориш келге коремышке колым кучаш каен колта. Кыдыр-кудыр
корнышто кенета кугу капан каза койылалта. Кориш кыдал күсеныште
кыйыше кинде курикам кудалта. Каза киндым кочкаш коранеш.

Кориш коло куд карасым кучен кертеш, кудышкыжо конда,
коважлан кучыкта. Качырий кува конгаш кол көрган когылым
күэштеш. Күмеке, кочалан, Коришлан кугу когылым кучык-

142
МУТ

та. Кумытынат куанен кочкыт. Костинка коча каласа:
«Кугу колызем, Коришем, кертат колымат кучен, коча-
тымат кынелтен. Каена кудывечышке, каналтена».

Юлия ИВАНОВА.

Кужэнгер, Шорсола.

Кече, йоллажым шуялтен, эркын күшкө кўза. Леве мардеж олмапу лышташлам шыве-шыве тарвата. Изи кайык, пушенге укшыш толын шинчын, сылне мурыжым шуйдара. Чевер вуйан пеледыш-влак почылтыт, шере пушым шарат. Ёмыланрак верыште кум мўкш омарта шога. Изи мўкш-влак, кече лекмым шижын, омарташ гыч лекташ тўнальыч. Ик мўкш, вичкыж шулдыржым шаралтен колтышат, пўрдын-пўрдын мураш тўнале:

- **3-3-ж, 3-3-ж, кече лектеш, Уло тўня помыжалтеш. Чонгештена мўйым погаш, Эгер вес велке, пистерлаш.**

Вара пошкудо омарта гыч лекше мўкшлан каласыш:

- Акаем-влак, эгер вес велнысе пистер тугай кугу, писте пеледышыже моткоч тамлын ўпшалтеш. Тушко вес ялла гычат мўкш-влак мўйым погаш толыт. Айста тушко.

- А ме эгер воктеке каена. Тушто лўза писте кушкеш. Тале йўр толеш гын, пеледыш гыч шерыжым мушкын колта але шокшо кече кошта. А тый, шўжарем, шеклане. Капетат але пеш лывырге, шулдыретат нўргў. Ёрдыж-влак деке пеш чак ит мий, кў пала, нуно могай улыт. Ала иктаж зияным ыштат.

- Уке, акаем, мый вет шкетын ом кай, тўшкан чонгештена.

- Меат, орол-влакым коденат, тарванена веле.

Изи мўкш-влак, 3-3-ж шоктен, чодыра могырышкыла чонгештен колтышт. Кече койын күшкө кўза, кужу йоллажым чыла вере шуялта. Эсогыл олмапу йымалнат шокшо лие, ўмылат ала-кушко йомо.

Теве омарта воктене ызгыме-йынгысыме йўк шоктыш:

- 3-3-ж, ой-й-ой-ой, полшыза!

- Мо лийынат, тўсетат уке, - орол мўкш йодеш.

- 3-3-ж, акай, пеш кугу ойго толеш. Мўйым погымем годым пошкудо ялысе мўкш воктекем лишеме. Пеш шортеш. Ир мўкш-влак таче эр годсек нунын дене кредалыт: мўйыштым шолыштыт, мўкш-влакымат пурын кышкат. «Тунар шукын улыт, шемын веле койыт», - манеш. Шкетын гына утлен шуктен. Мемнан декат толын шуыт гын, мом ыштена?

- 3-3-ж, шўжарем, шотым муына. Тидлан мемнам авана туныктен. Тый вашке мўетым ястаре, авай деке ончал, тек тудо игыже-влак дене лишеш, шкеже ынже лек, ала пуштын шуат. Теве моло-влакат толыт. Кече

шокшо, вўдымат йўмышт шуэш чай. А мый вес омарталаш савырнем, нунымат шижтарем, тек тушман толмеш ямде лийыт.

Мўкш-влак, икте кодде, пашалан пижыт. Омарта кўргыш пурат да раме кокласе нўнчыкым налын, омартасе чыла рожым ненчат, омарта анеш вуй пурымо рожым веле кодат.

Теве, шучкын мўгырен, ир мўкш-влак толын шуыч. Омартасе кажне шелшым тергат, эсогыл омарта пундашышкат шўшкылыт, но пурен огыт керт. Омарта аныш вуйжым шўшшыжў шкаланже мучашым муэш.

- 3-3-ж-ж, куш шылында, мо пеш лўдшў улыда? Кў тендам шижтарен шуктен? Тымарте мыняр вере лийынна, иктат эше мемнан деч утлен огыл, ме эре сененна,

мўйыштым оптен каенна, шкеныштымат пытаренна, - шыдын ызга кугуракышт.

- Акаем-влак, - оила изи мўкш, - меже вет ик тукум улына, ик пашамак ыштена. Кажне кечын пырчын-пырчын мўйым погена, канашат огына ярсе. Микывыр кочайланна тамле кочкышым ямдылена.

- Ме енлан огыл, шкаланна нумалына. Изин-изин поген тунемше огынал, - шыде йўк шокта.

- Изин-изин погенак шуко

лиеш. Теат рўж пижыда гын, вашке карашдам темеда. Мўкш тукумнам карген ида кошт. Пашаче лўмнам ида шўктаре. Те мыняр ешым мўй деч посна коденда, мыняр мўкшым тулыкым ыштенда. Молан тыге сутланеда? Пўртўс ава мыланна мўйым погаш тыгай капкылым, изи шулдырым пуэн. Айста нигўлан осалым огына ыште.

Омартасе изи мўкшын ойжо ир уна-влакын шонымашыштым вашталтыш. Нуно, шыдын ызгалын, эше ик гана омартала ўмбачын ик йырым ыштышт да чодыра могырыш чонештышт.

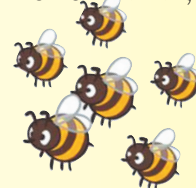
Пакчаште шып лие. Лыжга мардеж ала-кушеч толын лекте. Пеледыш вуйыш шичше ош лыве ласкан лўнгалта. Олмапу лышташ-влак шыве-шыве мутланат. Омартала гыч иктын-иктын мўкш-влак лекташ тўнальыч. Нуно южышто чонештылыт, весела мурым мурат:

- 3-3-ж 3-3-ж 3-3-ж 3-3-ж

**Изи мўкш ме улына,
Тамле мўйым погена,
Ик еш семын илена,
Осал-влакым сенена!**

Людмила КУТУЗОВА.

Морко, Зеленогорск.

Ир койыш

Йомак

«ЮГОРНО» эпос почеш

Автор-влак:

Анатолий СПИРИДОНОВ,
Анатолий МОКЕЕВ (марланден).

Нӧнчык патыр дек кӧмыт толыныт?
Айста лӱмыштым ончалына:

**Вӱтла дечын толын Пинже,
Той, Саран - Юл сер воктечын,
А Чолман воктеч - Ягелде:
Турнаранын писе вӱдшӧ,
Шуда тӱр гыч - Тотц Терке ден:
Итыкай гын - одо дечын,
Меря-шамыч деч Пасьывы
Да Чучка, пеш тале сарзе.
Лишычрак - Ончеп, Эштрек да
Янактай, Урса да Шенше.
Тиде - сарзе-влак.**

Тылеч посна пеленышт ятыр
куралше, кӱым руышо, сонарзе, мӱкшым кучы-
шо, кӱтӱчӧ, саркурал мастар апшат да моло
тынысле пашаче - шымшӱдӧ утла ег толын.

**Теве, маныт, Нӧнчык патыр
Кошарташ кая вуверым.
Капше якте пӱнчӧ гае,
Шкеже тумо гае патыр,
Чулым - пуйто Мардеж Юмын
Муш потажымак ӱшталын;
Шинчапунжо йӱр пыл гае,
Ончалеш - йолга волгенче!**

14-ше мур

Тиде ужашыште автор
Кудыма ден Виче вӱдын сер
коклаштышт лийше кредалма-
шым ончыкта. Чучка патыр
курук кокла гыч Таргылтышым
ӱжын луктеш, нуно коктын вашпижыт. Вувер ден патыр чот шогеныт, но Чучка кола.
Кап йымалныже лаке лиеш - тыге Чучканъер шочеш, а ваштареш нӧлталтше куры-
кым Унавӱр манын лӱмдат. Сенгымаш дене кумылангын, ия тукым тӱрлӧ йӱжын чаргы-
жын, но сарзе-влак виян кредалыныт.

Эрдене Роя ялыште илыше-
влак тыгай сӱретым ужныт:

**Пӱтынъ мланде тыште таче
Вӱр-лупс дене леведалтын,
Йыр - пикшумдо, тодышталтше,
Йыр - йонез, тугалтын вочшо.
Но молан чыла пикшумдо
Шкенак калыкынак веле?!
Да молан чыла ты сарзе
Мемнан калыкынак веле?!
Мо амаллан икте-весым
Лӱйкален оптеныт нуно?..**

**Корныен, эртен кает гын,
Вӱдшым итак румбыканде,
Укшымак арам ит тодышт -
Калык ойгым ит тарвате!
Кугу чап талешке-влаклан!**

Шортса,
чотак
шортса
таче!

Нуно кушко каеныт?

**Калык верч, шке чий йӱлашт верч,
Шке кугезышт, нунын лӱмышт,
Чапышт верч шогаш каеныт.**

Сарзе-влак Рой, Кӱа, Изи Рой серыш толыт.
Нунын деке ик уверзе ушна да Таргылтышын кугу
кум ялым, вич илемым кидыш налмыж, онапум
пытарымыж да кӱсо-
тым йӱлалташ сӧры-
мыж нерген ойла.
Мучаште сӧрвала:

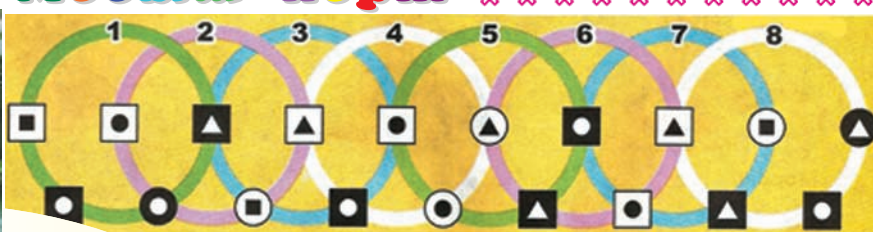
**«Ик ӱшанна веле кодын,
Ты ӱшанже - Нӧнчык патыр.
Полшыза ынде, чолга-влак,
Полшыза, пошкудо-шамыч!»**

Ф. ЛЕБЕДЕВАН сӱретше.

Н. СЕМЕНОВАН фотожо.

Печать пöртын кудымшо пачашыштыже, кушто «Ямде лий» газет редакцийна верланен, кум кугу печкеште кум роза кушкеш. Унала толшо-влак нунын йымалне фотографийым ышташ моткоч йöратат. Ты гана мундыр Марий Турек район Лүсэнер гыч Ангелина Егорова ден Ксюша шүжаржым войзенна. Ончалза нуным!

Кок онгышто икгай шем-ош картычке-влак кият. Могай номерлаште?

(Маша - ша) + (саска - са) = ...
(Пий - й) + (рвезе - вез) = ...
(Самырык - самык) + (вольык - олык) + (мардеж - марде) = ...

Ребус

Кристина АРХИПОВА.
Морко, Паймыр.

- ◆ Августышто ийöд кужемеш, вйöд юалга.
- ◆ Август олма таман.

Вич олма

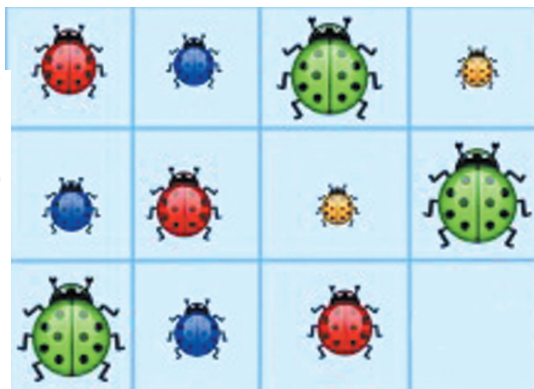
Корзингаште вич олма. Икте лийже авамлан, Кокымшым ачам налеш, Кумшо ковамлан лиеш, Нылымше - сийлем кочам, Визымшым мый шке кочкам.

Алёна ЯКОВЛЕВА.

Йошкар-Ола.

19 август - Олма спас

1-ше классыш каяш-ямдылалтше шолычын але шүжаретын уш-акылжым терге. Яра клеткышке могай копшангым веранда?

«Война увэр» газет нерген шинчымашым тергыза.

- 1. «Война увэр» - тиде**
а) икымше марий газет; б) икымше марий журнал; в) тыгай лүман газет лийын огыл
- 2. Газет могай ийыште лекташ тўналын:**
а) 1914; б) 1915; в) 1916.
- 3. «Война увэрым» лукмо вер:**
а) Чарла; б) Озан; в) Вятка.
- 4. Газетым луктын:**
а) П.П.Глезденев; б) В.М.Васильев; в) В.А.Мухин.
- 5. «Война увэр» савыкталтын:**
а) кок йылме дене; б) кум йылме дене; в) ик йылме дене.
- 6. «Война увэрым» могай газет алмаштен:**
а) «Ўжара»; б) «Йошкар кече»; в) «Марий ял».

В.СМИРНОВ ямдылен.

Индекс: Марий Элыште, Пошкырт ден Татарстан кундемлаште - П4696. Тираж 1000 экз. Заказ 1601. Формат - А-4-8. Директор-тўн редактор Л.В.СЕМЕНОВА.

E-mail: yamde_lii@mari-el.ru, yamde_lii@mail.ru
Сайтын адресше: yamde-lii.ru, Тел. 45-25-49(факс); 45-22-82.

выктыме. Типографийн

УЧРЕДИТЕЛЬ-ВЛАК:
Марий Эл Республикысе культур, печать да калык-влакын пашашт шотышто министерстве, «Ямде лий» газет» кугужаныш унитарный казенный предприятий.

Газетым редакцийыште погымо да верстатлыме, «СТРИНГ» ИПФ ООО-што ямде оригинал-макет гыч са-адресше: 424006, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95.

Газетым Массовый коммуникаций сферыште да культур наследийым аралымаште законодательством шуктен шогымым эскерыше Федеральный службн Приволжский федеральный округысо управленийыштыже регистрироватлыме. Номер - ПИ №ФС 18-1999, 2005 ий 10 февральыште пуымо.

0+

Печатьыш пуымо жап - 14-00, фактически - 13-00. Ак - кутырен келшыме почеш.

Авторын да редакцийн шонымашыш түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

Редакцийн да издательнын адресше: 424006, Йошкар-Ола, СССР Вооружённый Вийын 70-ше идалыкше урем, 20.